

Ten slotte Mike Nuijens 1987-2023

Het restaurant, dat was zijn tweede thuis

Ras-Amsterdammer Mike Nuijens hield van dollen en hard werken in de keuken van Café-Restaurant Amsterdam, het allerliefst tegelijkertijd. Hij werd slechts 35 jaar.

Café-Restaurant Amsterdam, of beter Cradam, was zijn lust en zijn leven, tot het allerlaatst. Niet lang voor zijn dood, toen de hersentumor zijn besef van tijd allang had weggenomen, werd Mike Nuijens 's nachts wakker, soms om zes uur, soms om half drie. Onmiddellijk: "Oké, nu naar werk." Het kostte zijn verloofde Esmee van Achteren de grootste moeite om het nog tot negen uur te rekken en dan ging hij. Koksbus om en maar uien snijden, het laatste wat hem nog lukte. Zicht had hij nauwelijks nog, maar uien snijden doet een sous-chef op gevoel. Van Achteren: "Hij wilde even zijn ding doen. Zich een paar uur geen patiënt voelen."

Op dinsdag 23 mei overleed Nuijens, slechts 35 jaar oud, en vorige week woensdag was het afscheid. Cradam werd een bloemenzee.

Michael Nuijens, zoals hij voluit heette, kwam uit een nest van groentemannen uit de Kinkerbuurt. Zijn vader stond op de markt, net als zijn grootouders. Hij groeide op in een gezin met één jongere broer. Op zaterdagdagen hielp hij zijn vader op de Ten Katemarkt. "Dat vond hij prachtig," zegt vader Marcel Nuijens.

Altijd in Cradam

Met school had Nuijens niet veel op. Hij ging van het atheneum naar de havo naar de mavo en daarna ging hij helemaal niet meer naar school. Vader Nuijens: "Hij wist niet wat hij wilde."

→ Mike Nuijens in Café-Restaurant Amsterdam.

de en toen is hij via een vriend bij Café-Restaurant Amsterdam binnengerold.

Negentien was hij toen. "Hij kon nog geen ui snijden," zegt Milène Hoving, mede-eigenaar van Cradam. "Volgens mij had hij nog nooit vis geproefd," zegt chef-kok en mede-eigenaar Ruud van der Sleen.

Nuijens moest even zijn draai vinden, maar het kwam allemaal goed. Uiteindelijk werd hij sous-chef en werd Cradam zijn tweede huis. Letterlijk. Nuijens was er al-tijd. Elke ochtend kwam hij de keuken binnen: "Goedemorgen schatjes, hebben we er weer zin in vandaag?"

En dat met een Amsterdams accent dat bijna nergens meer te horen is. En altijd maar dollen, dollen, dollen. Hoving: "Mike was heel erg Amsterdams. Maar toch was hij een heel geconcentreerde werker. Dat merkte je nooit zo erg, omdat hij niet serieus leek. Maar Mike kon, zoals dat vroeger heette, praten en breien tegelijkertijd."

Behalve als het over Ajax ging. Op wedstrijddagen was hij zenuwachtig, de volgende dag uitgelaten of juist chagrijnig. Over Ajax moest je niet dollen.

Gezellig leven

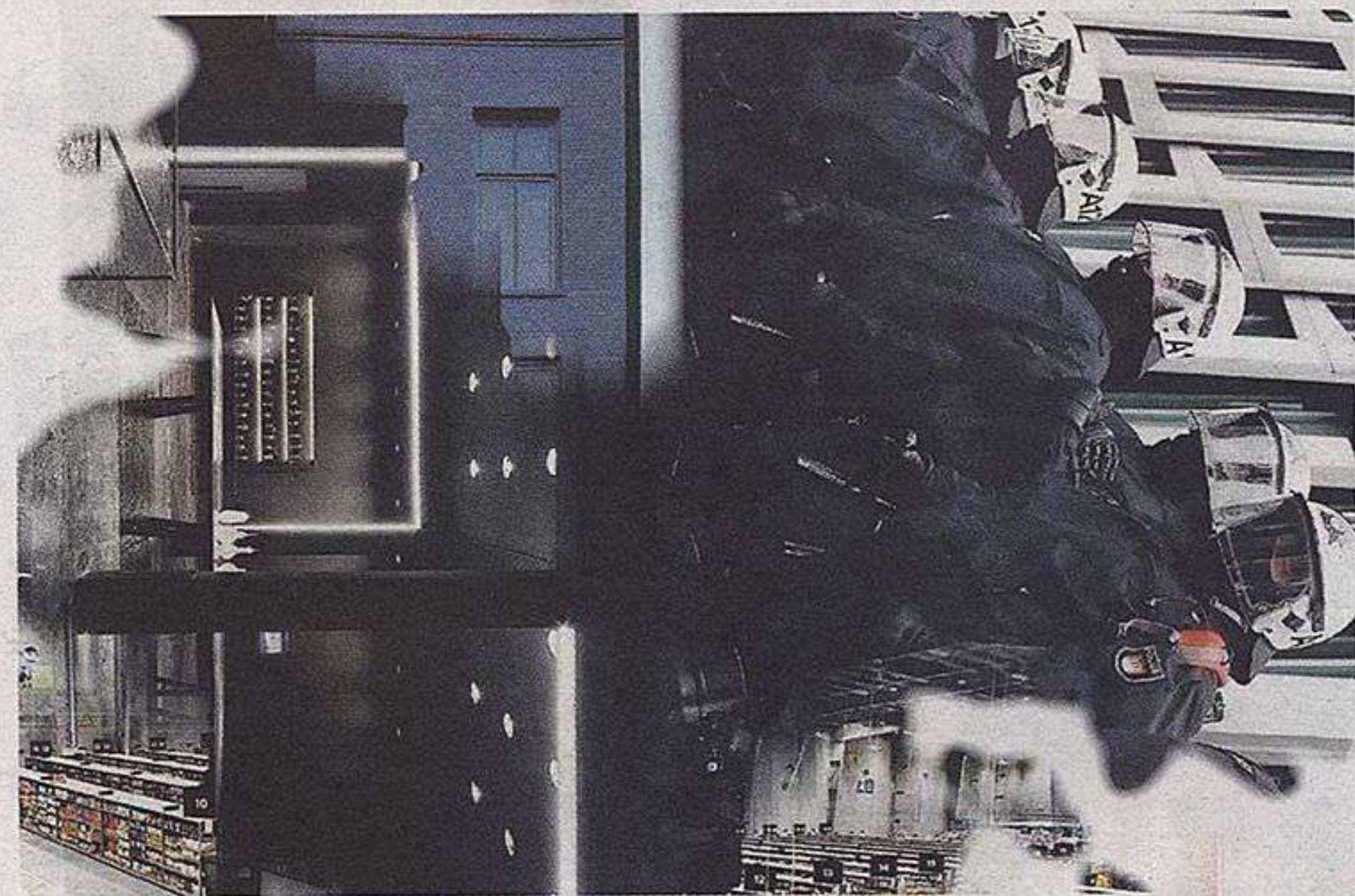
Bij Cradam leerde hij ook Van Achteren kennen, de bedrijfsleider. Zes jaar geleden kregen ze verkering, vorig jaar zomer was de verloving. In september meldde Nuijens zich ziek, voor het eerst in die zestien jaar. Nuijens was nooit ziek, hij stond niet eens meer ingeschreven bij een huisarts.

Het bleek goed mis. In zijn hoofd zat een tumor zo groot als een sinaasappel. Een operatie, chemo, bestraling, het mocht niet meer baten. Maar naar Cradam bleef hij komen. Hoving: "Mike wilde heel graag gezellig leven en dat heeft hij tot het laatst gedaan. Hij is echt in het harnas gestorven."

Van der Sleen: "Op maandag had ik hem nog aan de lijn. Hij wilde woensdag madeleines komen maken. Die maandagavond is hij gaan slapen en niet meer wakker geworden."

Van Achteren: "Hij was echt een allemansvriend. Tijdens zijn uitvaart zag je het gat dat hij achterlaat. Al die oud-collega's, vrienden van vroeger, exen - iedereen hield van hem. We hebben allemaal op hem getoost met een bacó."

Hans van der Beek

Smooth city Niets wordt aan toeval of spontaniteit overgelaten

'Stad zonder krassen raakt ziel kwijt'

De straten, huizen en mensen in Amsterdam worden steeds homogener, ziet architectuurcriticus en stadsonderzoeker René Boer. In zijn boek *Smooth city* gaat hij in op de oorzaken en gevaren van de gepolijste stad. 'De gelijke cultuur zie je nu overal.'

Teun Dominicus
AMSTERDAM

Na meer dan een jaar zijn de werkzaamheden in grote delen van de Kinkerstraat voorbij. De weg ligt erbij alsof hij linea recta uit een brochure komt: tot in de kleinste details verzorgd, overzichtelijk, gladjes zelfs. Er beklift een gevoel à la *Groundhog Day*: de straat ziet er hetzelfde uit als de Ferdinand Bolstraat, en binnenkort zijn de Van Woustraat en de Eerste Van Swindenstraat in dezelfde optimale staat gebracht. Toeval?

Nee: het is beleid. Met de Puccinimethode (een planologische handleiding van meer dan 400 pagina's) probeert de gemeente uniformiteit in het straatbeeld te krijgen: de grootte van de stoeptegels, het ontwerp van straatmeubilair - niets wordt aan toeval of spontaniteit overgelaten. Voor René Boer (1986) is dit slechts een klein voorbeeld van de opkomst van de *smooth city*, een ontwikkeling die hij beschrijft in zijn gelijknamige boek dat vandaag verschijnt.

Wat bedoelt u precies met de smooth city?

"Het is een proces van opschoning en homogenisering van de stad waarin alle gebouwen, de publieke ruimte en mensen in 'perfecte' staat wordt gebracht - ik zeg hier nadrukkelijk perfect met aanhalingstekens omheen, want het gaat om één specifiek, maar dominant, idee van perfectie."

"Smooth city kan je het best vertalen als de gepolijste of de gladde stad. Amsterdam ontwikkelt zich meer en meer tot een plaats waarvan iedere centimeter van tevoren is bedacht en waar geen ruimte meer is voor creativiteit. Alle plekken die eerst nog onbestemd waren en open, worden ingelijfd. Alle krasjes verdwijnen en daarmee ook de ziel van de stad."

Hoewel perfectie positief klinkt, laat u in uw boek zien dat er grote bezwaren zijn tegen de smooth city. Wat zijn die?

"Het eerste probleem is dat alle aspecten van de stad worden samengeperst tot dat gladde oppervlak. Er ontstaat een eendimensionale,

homogene en gladde spiegel waarin alles hetzelfde is. En daarmee is er geen diepte meer van tijd, van ontwikkeling of van diversiteit. In die zin is het ook in de kern antistadelijk: stedelijkheid wordt juist gekenmerkt door complexiteit en een veelvoud van verhalen.

Hoe kan dit antidemocratisch zijn?

"Democratie gaat niet alleen over stemmen, het gaat om de mogelijkheid om als collectief - dat kan zijn als stad, als buurt of als gemeenschap - jouw directe leefomgeving vorm te geven. Dat verdwijnt als alles door de markt, van bovenaf en van tevoren wordt vastgelegd."

"Een ander probleem van de smooth city is dat het zeer normatief is. Er zitten allemaal normen in - over wat mooi zou zijn, wat perfect zou zijn, wat geoptimaliseerd zou zijn - die worden opgelegd als zijnde neutraal. Daarmee wordt een strijd over deze normen verloemd."

Dit doet me denken aan een tag die ik ooit in de stad zag staan: 'graffiti keeps the rent low'. Daar zie je die strijd tussen verschillende normen terugkomen.

'Alle gebouwen, de publieke ruimte en mensen worden in 'perfecte' staat gebracht'

'De Amsterdammer zou de binnenstad mijden. Is een sekswerker op de Wallen dus geen Amsterdammer?'

"In de dominantie van de normen van de smooth city zie je ook dat het gewelddadig kan zijn. Daarmee bedoel ik: als je niet aan die normen kan voldoen, bijvoorbeeld als je niet mee kunt doen aan permanent consumeren, heb je geen andere keuze dan te vertrekken."

"Soms gaat dat met de harde hand van de staat, kijk maar naar de ontruiming van Hotel Mokum in de Marxiststraat: daar werd een hotel dat jaren leegstond gekraakt. Er werd een plek gecreëerd waar jongeren bij elkaar kunnen komen, maar binnen drie weken was het ontruimd."

"Je ziet die normen van 'perfectie' en homogenisering niet alleen in de inrichting van de publieke ruimte, het vormt ook de lichamen van mensen. Onlangs stond de necrologie van de 'stringskater' in de krant, hij zei dat hij met de jaren meer werd beschimpt. Daarin zie je die drang naar normalisatie terugkomen en dat is, hoe je het ook wendt of keert, een vorm van gewelddadige exclusie van iets wat afwijkend is."

Waar komt die smooth city eigenlijk vandaan?

"Er zijn drie belangrijke oorzaken. De eerste is de neoliberale, op winst gerichte stadsontwikkeling van de laatste drie decennia, wat zich in Nederland onder andere uit in de grootschalige verkoop van sociale huurwoningen. Veel van het beleid hierover komt uit Den Haag, maar we moeten niet wegglijken voor wat de Amster-

4000

→ Met de Puccinimethode (een planologische handleiding van meer dan 400 pagina's) probeert de gemeente Amsterdam uniformiteit in het straatbeeld te krijgen.

→ Smoothscapes: een visuele analyse van de smooth city door beeldend kunstenaar en grafisch ontwerper Kees de Klein in samenwerking met René Boer.

damse politiek heeft gedaan: opeenvolgende stadsbesturen hebben de rode loper uitgerold voor expats, de middenklasse en hotels en nu zien we de daarbij horende gelikte cultuur overal in de stad.

"We zien ook dat de laatste jaren een nieuwe culturele voorkeur voor de stad is ontstaan, het is gewoon populair om in de stad te wonen. Hierdoor ontstaat druk op iedere centimeter van de publieke ruimte en woningen die de prijzen opdrijft."

"De laatste oorzaak is wat ik noem *smooth turn*, bijna alle aspecten van ons leven worden ingericht volgens normen van perfectie en efficiëntie. Onderschat de invloed van technologie als de smartphone niet: wij leven in een panopticum met miljoenen camera's en als je wat afwijkends doet sta je binnen een uur op Dumpert."

U schrijft ook dat *Het Parool* te veel meegaat in het aanjagen van een hysterisch discours over de Wallen, zonder daarbij de grootste oorzaak van overlast - bijna een verdubbeling van het aantal hotelbedden in de stad het afgelopen decennium - te noemen. Ziet u de normen van de smooth city ook bij journalisten?

"Dat kan je voor een deel wel zeggen. De berichtgeving over de buurt staat vol met alarmisme over een situatie die zogenaamd *out of control* is. Het overgrote deel daarvan is moralisme. In de krant heeft vaak gestaan dat de Amsterdammer niet meer naar de binnenstad gaat."

"Maar wie worden hier bedoeld met de Amsterdammers? Zijn de sekswerkers geen Amsterdammers? Mijn studenten van de Rietveld hangen op de Wallen. Het idee heerst dat 'de Amsterdammer' hoogopgeleid is, tot de middenklasse behoort en D66 stemt, terwijl dat slechts een bepaalde groep is."

U ziet de poreuze stad als oplossing. Wat bedoelt u hiermee?

"Een open stad waarin betekenis niet vastligt en waar mensen zelf de mogelijkheid hebben om te worden wie ze willen zijn. Dat gaat voorbij aan een formalistische invulling hiervan: de economische voorwaarden moeten er ook zijn."

"Een goed voorbeeld hiervan zijn wooncoöperaties, woongemeenschappen die op een betaalbare manier zelf en samen hun ruimte inrichten. Dankzij een lagere huur kunnen de bewoners meer uit hun leven halen."

"Ik pleit voor meer *querness* in de stad, niet perse op een seksuele manier, maar op de manier die de Amerikaanse feministe en academica bell hooks voorstond: het doorbreken van de dominante orde van de smooth city."

NON-FICTIE
RENÉ BOER
SMOOTH CITY
uitgeverij Valiz,
€22,50,
320 blz.

Jan van beek
EIGENTIJD S WONEN

DIRECT LEVERBAAR

NU MARTIN VISSERBANK MET ARMEN VOOR DE PRIS ZONDER ARMEN
Voorbeeld in stof Hallingdal van €485,- voor €388,-
geldt voor alle uitvoeringen, excl. bij Jan van Beek

GELDERLAND 4800-XL
Gelderland 4800 XL 2,5-zits nu met 25% korting.
Bij Hallingdal van €3465,- voor €2599,-

ZOLANG DE VOORRAAD STREKT OP = OP

Pastoe Vision
Joost Selection
JSCV4
Van €2555,- voor €1799,-

DIRECT LEVERBAAR

Piure Nex Pur Box Hoogglans
Exclusief bij Jan van Beek 240 x 48 x 77 cm
van €4448,- voor €2399,-
Hoogglans nu nog voordeliger dan zijdeglans!

Gelderland 430 Kubusbank, Jan des Bourrie
Actieprijs in stof Hallingdal en Ploegwool
3-zits van €5100,- voor €4079,-
2-zits van €4055,- voor €3249,-

ACTIE

UITGEBREIDE COLLECTIE DESIGNKLASSIEKERS, SERVICE EN PERSOONLIJK ADVIES.
Beukenplein 23 • 1092 BB Amsterdam • T (020) 665 63 10 • www.janvanbeek.nl